

§ 31 Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta

HYD/203/08.00.00.01/2021

Valmistelija liikenneinsinööri Kiuru Kimmo p. 040 7547 110

Esittelijä kaupunginjohtaja Mattila Jyrki

Valmisteluteksti

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 21.1.2021 (LVM/1354/01/2019)

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta vuosille 2021 - 2032 ja vaikutusten arvioinnista. Lausunto on pyydetty toimittamaan Lausuntopalvelu-sivuston kautta 23.2.2021 mennessä.

Suomen ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on käynnistynyt liikenne- ja viestintäministeriön koordinoimana vuonna 2019. Suunnitelmassa on analysoitu liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristöä sekä esitetty suunnitelman yhteiskunnalliset päämäärät ja liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet. Valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnittelulla tavoitellaan pitkäjänteistä, yli hallituskausien jatkuvaa ennakoitavaa toimintaa liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Suunnitelma tulee ohjaamaan koko liikenteen hallinnonalan toimintaa läpinäkyvästi osoittamalla valtion yhtenäisen tahtotilan valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisestä. Pitkäjänteisyyden takaamiseksi suunnitelma valmistellaan parlamentaarisesti.

Suunnitelma sisältää 12-vuotisen toimenpideohjelman (vuodet 2021 - 2032), joka sisältää valtion ja kuntien toimenpiteitä sekä liikennejärjestelmää koskevan valtion rahoitusohjelman. Hallituskausittain suunnitelma päivitetään tarvittavilta osin sekä suunnitellaan seuraavat neljä vuotta eteenpäin.

Suunnitelmassa kuvataan myös liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamisen vaikutuksia sekä suunnitelman seuranta. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tekemisestä on säädetty liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa. Suunnitelma viimeistellään keväällä 2021 ja viedään valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä on toteutuessaan vaikutuksia esimerkiksi ilmastoon, ympäristöön, yhteiskuntaan, ihmisten liikkumiseen ja elinkeinoelämän kuljetuksiin.

Lausunto

Kehä V

Hyvinkää kiinnittää huomiota valtakunnallisen logistiikan kannalta tärkeän Kehä V:n kehittämiseen. Valtatie 25 Hangon ja Mäntsälän välillä kuuluu maanteiden pääväyliin. Yhdessä Mäntsälän ja Porvoon välillä kulkevan kantatie 55 kanssa näistä teistä muodostuu Kehä V. Tieosuus muodostaa yhdessä Hangon radan ja työpaikka-alueiden kanssa kehityskäytävän. Kehä V:llä kulkee vuodessa noin 240 000 rekkaa. Liikenteen rakenteelle on ominaista, että valtakunnallisen raskaan liikenteen rinnalle sekoittuu samalle tielle runsasta lähikuntien välistä paikallisia pendelöintiä. Kehätien vaikutusalueella on 221 000 asukasta ja kuntien väestönkasvu on ollut yli 11 prosenttia viimeisen 20 vuoden aikana.

Ilman perusparannusta Kehä V (VT 25) on palvelutasoltaan Etelä-Suomen huonoin päätie vuoteen 2030 mennessä. Kehä V:llä on nykyisellään enemmän onnettomuuksia kuin Kehä III liikennemääriin suhteutettuna. Nopeasti toteutettavia tien parantamistoimenpiteitä on mahdollista edistää vaiheittain. ELY-keskuksen vuonna 2019 tekemästä Valtatie 25 välillä Hanko-Mäntsälä:

Hankearviointi ja kehittämisselvityksen päivitys -työssä on arvioitu, että kohdentamalla noin 100 M€ Kehä V:n ensi vaiheen parannustöihin, pystytään vaikuttamaan merkittävästi liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Esimerkkinä Kehä V:een liittyvistä kehittämistarpeista voidaan nostaa Hyvinkään kaupunkijakso Rajamäen liittymä - Hyvinkään suunniteltu Itäinen ohikulkutie. Tällä osuus tulisi muuttaa 2+2 kaistaiseksi sekä parantaa liittymien toimivuutta ja liikenneturvallisuutta.

Päärata

Pääradan Pasila-Riihimäki osuuden 3. vaiheen ratasuunnittelu on käynnissä. Tämänhetkisen tiedon mukaan ratasuunnitelma valmistuu hallinnolliseen käsittelyyn vuoden 2021 loppuun mennessä. Ratasuunnitelma käsittää kahden lisäraiteen rakentamisen Jokelan ja Riihimäen välille sekä lisäksi tavararaiteen toteuttamisen Hyvinkäältä Riihimäelle. Hyvinkää esittää, että Pasila-Riihimäki osuuden 3. vaiheen toteuttaminen ajoitetaan ajallisesti 2. vaiheen rakentamisen jatkoksi tai niin, että 2. ja 3. vaihetta voitaisiin toteuttaa osittain myös samanaikaisesti.

Hyvinkään kasvusuunta on etelään ja kaupunki suunnittelee uuden Palopuron / Suur-Metsäkaltevan aseman ja siihen liittyvän kaupunginosan toteuttamista pääradan varteen. Uuden aseman vaikutusalueelle on tulossa noin 10 000 asukasta ja/tai työpaikkaa. Alueen rakentaminen alkaa 2030-luvun puolen välin jälkeen.

Itäinen ohikulkutie / Itäinen radanvarsitie

MAL2015 suunnitelman yhtenä jatkotyönä tehtiin Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteysselvitys. Tässä työssä esitettiin kolme uutta logistiikan kannalta tärkeää tieyhteyttä, joista yksi on Hyvinkään Itäinen ohikulkutie. Itäinen ohikulkutie ja sen jatko ns. Itäinen radanvarsitie valtatieltä 25 valtatielle 4 Haarajoelle muodostavat vt 3 ja vt 4 välisen yhteyden ja luovat vaihtoehtoisen ja kehä kolmea häiriöttömämmän reitin esim. Tampereelta Vuosaaren satamaan. Itäisestä ohikulkutiestä on valmistunut vuoden 2020 lopulla tiesuunnitelma ja se on lähdössä hallinnolliseen käsittelyyn tämän vuoden keväällä.

Kävelyn ja pyöräilyn infra-avustus

Suunnitelmaluonnoksessa valtio nostaa kuntien kävelyn ja pyöräiliikenteen infrastruktuuriavustusten määrärahat vuodesta 2025 alkaen 30 miljoonaan euroon vuodessa. Hyvinkää pitää näitä kestävästä liikkumisesta edistäviä toimenpiteitä erittäin positiivisina ja oikeansuuntaisina, mutta painottaa, että avustuksiin liittyvien hakuprosessien pitää olla kuntien kannalta selkeitä, tasapuolisia ja nykyistä kevyempiä.

Liityntäpysäköinnin kehittäminen

Liityntäpysäköintipaikkojen lisääminen ei ole enää järkevää tai mahdollista toteuttaa tiivistyissä kaupunkikeskustoissa maantasopysäköintinä. Pysäköinti toteutetaan laitostyyppisesti, joka nostaa autopaikan hintaa moninkertaiseksi verrattu maantasopysäköintiin. Liityntäpysäköinnin kehittämistä ei voida säilyttää pelkästään kuntien vastuulle. Valtion tulee varmistaa, että valtion eri virastojen ja laitosten omistamat maa-alueet ovat liityntäpysäköinnin käytössä sekä liityntäpysäköintihankkeiden toteuttamiseen varataan riittävä valtion rahoitusosuus toteuttamistavasta riippumatta.

Rahoitus

Suunnitelmaluonnoksessa on esitetty yhteisrahoitusmallia, jonka mukaan valtion kustannusosuus olisi maksimissaan 50 % valtion verkolla toteutettavissa kaupunkiseudun liikennejärjestelmää parantavissa tie-, raide- ja muissa mahdollisissa hankkeissa. Tämä yhteisrahoitusmalli koskisi kaikkia kaupunkiseutuja ja osittain myös kaikkia kuntia. Hyvinkään osalta malli sisältää lukuisia ongelmia ja riskejä, eikä ole Hyvinkään kannalta hyväksyttävissä. Esitetty yhteisrahoitusmalli muuttaisi valtion ja kuntien kustannusvastuita. Yhteisrahoitusmalli lisäisi kuntien ja kaupunkiseutujen välistä eriarvoisuutta, kun valtion hankkeiden käynnistyskriteeriksi tulisi kuntien

kyky osallistua hankkeiden kustannuksiin. Lähtökohtana tulee olla, että valtio vastaa valtion väylistä ja niiden kustannuksista ja kunnat katuverkosta.

Arvioitaessa kuntien mahdollisuutta rahoittaa infrahankkeita tulevaisuudessa on otettava huomioon myös muista, vireillä olevista muutoksista aiheutuvat merkittävät paineet kuntataloudelle. Hallituksen ajama sote-uudistus merkitsee kuntien saamien verotulojen pienenemistä 1/3:aan nykyisestä ja lisäksi kuntien vastavaksi jäisi kuntien nykyinen lainakanta. Kuntien rahoitusasema ja liikkumavara heikkenee siis merkittävästi. Samanaikaisesti VLJS:ssa on esitetty määrärahojen lisäämistä vuosista 2024-25 eteenpäin. Ministeriöiden kehittämistoimenpiteet ovat ristiriidassa keskenään. Samaan aikaan kun valtio havittelee lisääntyvää kuntien rahoitusta valtion liikenneinfraan, uhkaa sote-uudistus heikentää kaupunkien rahoitusasemaa ja investointikykyä.

Valtion tulee osoittaa pitkäjänteisesti rahaa liikenneinfran pieniin kehittämishankkeisiin (KUHA) ja sitoutua liityntäpysäköintihankkeiden toteuttamiseen MAL 2019 -suunnitelmassa linjatun mukaisesti. Vuosittainen KUHA-rahoitustaso tulee nostaa 30 miljoonaan euroon vuodesta 2023 alkaen.

Hyvinkää on joukkoliikenteen pieni toimivaltakaupunki, jonka joukkoliikenteen valtionapu myönnetään Uudenmaan ELY-keskuksen kautta. Joukkoliikenteen valtionavun osalta suunnitelmassa esitetään, että ELY-keskusten joukkoliikennemäärärahaa korotetaan vuodesta 2025 alkaen 6 M€:lla vuodessa. Mikäli edellä mainittu määräraha jaetaan tasaisesti kaikkien 9 ELY-keskuksen kanssa, niin vuosittainen korotus on tällöin vain 670 000 €/vuosi/ELY-keskus. Korostusta ei voida pitää kovin suurena suhteessa tavoitteeseen joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamiseksi, koska ELY-keskukset rahoittavat toimivalta-alueellaan pienten toimivaltakaupunkien lisäksi linja-autoliikenteen runkoverkostoa. Hyvinkää pitää hyvänä, että ilmastoperusteinen 20 M€:n lisäys joukkoliikennetukiin jatkuu suunnittelukaudella.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaluonnokseen voi tutustua osoitteessa Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (valtioneuvosto.fi) -> Lausuntokierros suunnitelmaluonnoksesta ja vaikutusten arvioinnista -> Asiakirjat

Esitys

Kaupunginhallitus päättää antaa liikenne- ja viestintäministeriölle esittelytekstin mukaisen lausunnon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) luonnoksesta.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Täytäntöönpano

Toimenpiteitä varten

Kirjaamo

Tiedoksi

www.lausuntopalvelu.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki § 136)

Muutoksenhakukielto

Muutoksenhakukiellon peruste: Kuntalaki 136 §

Päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.